

๑๐. สัทธาลักขณานิยาม ๑๐

พระราชชาติถามว่า "พระผู้เป็นเจ้า สัทธามีลักษณะเป็นอย่างไร ?"

พระเถระเจ้าทูลตอบว่า "สัทธามีลักษณะให้ใจผ่องใสอย่างหนึ่ง มีลักษณะให้แล่นไปด้วยดีอย่างหนึ่ง."

ร. "สัทธามีลักษณะให้ใจผ่องใสนั้นเป็นอย่างไร ?"

ธ. "สัทธาเมื่อเกิดขึ้น ย่อมข่มนิวรณ์ไว้ได้, จิตก็ปราศจากนิวรณ์ผ่องใสไม่ขุ่นมัว, สัทธามีลักษณะทำให้ใจผ่องใสอย่างนี้."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าจงอุปมาให้ข้าพเจ้าฟัง."

ธ. "เหมือนอย่างว่า พระเจ้าจักรพรรดิราช เสด็จพระราชดำเนินโดยสถลมารคเป็นทางไกล ด้วยกระบวนจตุรงคินิเสนา ข้ามลำน้ำอันน้อยไป, น้ำนั้นจะกระฉอกเพราะข้างม້ารถและพลทหารราบแล้วจะขุ่นมัวเป็นตม, ครั้นพระเจ้าจักรพรรดิราชเสด็จข้ามลำน้ำแล้ว ยอยากจะเสวยน้ำ จึงตรัสสั่งราชบุรุษให้ไปนำน้ำเสวยมาถวาย, และดวงแก้วมณีที่สำหรับแช่น้ำให้ใส ของพระเจ้าจักรพรรดิราชนั้นจะมีอยู่, ราชบุรุษนั้น ครั้นรับพระราชโองการแล้ว ก็เอาดวงแก้วมณีนั้นแช่ลงในน้ำ, แต่พอแช่ลง สหายาจกแหนก็จะหลีกหายไป ตมก็จะจมลง, น้ำก็จะผ่องใสไม่ขุ่นมัว, แต่นั้นราชบุรุษ

ก็จะนำน้ำนั้นมาถวายพระเจ้าจักรพรรดิราชเสวย. ผู้มีปัญญาควรเห็นว่าจิต

เหมือนน้ำ, พระโยคาวจรเหมือนราชบุรุษ, กิเลสเหมือนสหาย จก แหน และตม สัทธาเหมือนดวงแก้วมณีที่สำหรับแช่น้ำให้ใส, เมื่อดวงแก้วมณีนั้น พอราชบุรุษแช่ลงไปในน้ำแล้ว สหาย จก แหน ก็หลีกหายไป, ตมก็จมลง, น้ำก็ผ่องใสไม่ขุ่นมัว ฉะนั้น; สัทธาเมื่อเกิดขึ้นย่อมข่มนิวรณ์ไว้ได้, จิตก็ปราศจากนิวรณ์ผ่องใสไม่ขุ่นมัว ฉะนั้น. สัทธามีลักษณะให้ใจผ่องใสอย่างนี้."

ร. "สัทธามีลักษณะให้แล่นไปด้วยดีเป็นอย่างไร ?"

ธ. "เหมือนอย่างว่า พระโยคาวจรได้เห็นจิตของผู้อื่น พันพิเศษจาก

กิเลสอาสวะแล้ว ย่อมแล่นไปด้วยดีในพระโสดาปัตติผลบ้าง ในพระสกทาคามีผลบ้าง ในพระอนาคามีผลบ้าง ในพระอรหัตตผลบ้างย่อมทำความเพียร เพื่อบรรลุธรรมที่ตนไม่บรรลุแล้ว เพื่อดำเนินที่ตนยังไม่ได้แล้ว เพื่อให้แจ้งธรรมที่ตนยังไม่ทำให้แจ้งแล้ว; สัทธามีลักษณะให้แล่นไปด้วยดีอย่างนี้."

ร. "ขอพระผู้เป็นเจ้าจงอุปมาให้ฟัง."-----

ธ. "เหมือนอย่างว่า มหาเมฆจะให้ฝนตกบนยอดภูเขา, น้ำนั้นจะไหลลงมาที่ต่ำ ทำลำธาร

ห้วยละหานให้เต็มแล้ว ทำแม่น้ำให้เต็ม, แม่น้ำนั้นก็ไหลเซาะให้เป็นฝั่งทั้งสองข้างไป, ที่นั่น ประชุมชนหมู่มากมาถึงแล้ว ไม่ทราบว่ามีแม่น้ำนั้นต้นหรือลึกก็กลัวไม่อาจข้ามได้ ต้องยื่นที่ขอบฝั่ง, เมื่อเป็นดังนั้น บุรุษคนหนึ่งมาถึงแล้ว เห็นเรี่ยวแรงและกำลังของตนว่าสามารถจะข้ามได้ ก็นุ่งผ้าขุดชากกระเบนให้มันแล้ว ก็เล่นข้ามไปได้, ประชุมชนหมู่มากเห็นบุรุษนั้นข้ามไปได้แล้ว ก็ข้ามตามได้บ้าง ชื่อนั้นฉันท; พระโยคาวจรได้เห็นจิตของผู้ที่พ้นพิเศษจากกิเลสอาสวะแล้ว ย่อมเล่นไปด้วยดีในพระโศดาปัตติผลบ้าง ในพระสกทาคามีผลบ้าง ในพระอนาคามีผลบ้าง ในพระอรหัตตผลบ้าง ย่อมทำความเพียร เพื่อบรรลุธรรมที่ตนยังไม่ได้บรรลุแล้ว เพื่อได้ธรรมที่ตนยังไม่ได้แล้ว เพื่อทำให้แจ้งธรรมที่ตนยังไม่ทำให้แจ้งแล้ว ชื่อนี้ก็ฉันทนั้น. ศรัทธามีลักษณะให้เล่นไปด้วยดีอย่างนี้. แม้พระผู้มีพระภาคเจ้า ก็ได้ตรัสไว้ในพระคัมภีร์สังยุตตนิกายว่า "บุคคลย่อมข้ามห้วงกิเลสได้ เพราะศรัทธา, ข้ามมหาสมุทร คือ สังสารวัฏฏ์ได้ เพราะความไม่ประมาท, ล่วงทุกข์ไปได้ เพราะความเพียร, ย่อมบริสุทธิได้เพราะปัญญา ดังนี้."

ร. "พระผู้เป็นเจ้าของฉลาดจริง ๆ."